

PAPER DETAILS

TITLE: Qiu Jin'in Eserlerinde Çin Kadini ve Liberal Feminist Düşüncenin İzleri

AUTHORS: Aylin Yılmaz Sasmaz

PAGES: 303-321

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3892723>

Aylin YILMAZ ŞAŞMAZ*

QIU JIN'İN ESERLERİNDE ÇİN KADINI VE LİBERAL FEMİNİST DÜŞÜNCENİN İZLERİ	CHINESE WOMEN AND TRACES OF LIBERAL FEMINIST THOUGHT IN QIU JIN'S WORKS
ÖZET Avrupa'da temelleri 18. yüzyıl sonlarında atılan ve kadın-erkek haklarında, ilişkisinde güç dengesini savunan, kadının eğitim hakkı gibi konulara giren liberal feminizmin, Çin topraklarındaki ilk filizlenmesinin de devrim seslerinin yükseldiği 20. yüzyılda olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın amacı, Çin'in ilk kadın feministlerinden sayılan Qiu Jin'in hayatı ve kaleme aldıkları üzerinden, yazarın liberal bir feminist olarak sınıflandırılıp sınıflandırılmayacağını; Qing Hanedanı son döneminde Çinli kadınların toplum içindeki yerlerinin ne olduğunu incelemektir. Amaç doğrultusunda, doküman analizi yöntemiyle, hakkında yapılmış araştırmalar CNKI ve Google Scholar gibi veri tabanlarında taranmış; tüm eserlerinin bulunduğu "Qiu Jin Koleksiyonu (秋瑾集, 1979)" yapılacak olan çeviriler için birincil kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, kadınların ataerkil toplum yapısı içinde ezilmiş; erkeklere bağımlı, eğitim ve diğer kamusal haklardan yoksun bırakılmış objeler olarak anlatıldıkları; Qiu Jin'in eserlerinin, kadınların maruz kaldığı toplumsal baskıları ve eşitsizlikleri vurgulayan güçlü bir eleştiri ve perspektif sunduğu; Qiu Jin'in kadın haklarına bakış açısının liberal feminizme yakın olduğu saptanmıştır. Anahtar kelimeler: Qiu Jin, liberal feminizm, Çin kadını, cinsiyet eşitliği.	ABSTRACT It can be argued that liberal feminism, the foundations of which were laid in Europe at the end of the 18th century and which advocated a balance of power in the rights and relations between men and women and addressed issues such as women's right to education, first sprouted in China in the 20th century, when the voices of the revolution have risen. This study aims to examine the place of Chinese women in society during the late Qing Dynasty through the life and writings of Qiu Jin, who is regarded as one of China's first female feminists, and to reveal her feminist view. For this purpose, research on Qiu Jin was conducted in databases such as CNKI and Google Scholar via the document analysis method; the "Qiu Jin Collection (秋瑾集, 1979)", which contains all works of Qiu Jin, was used as the primary source for the translations. Consequently, it was discovered that women are portrayed in the patriarchal social framework as objects of oppression; dependent on men, deprived of education, and other public rights. It can be said that Qiu Jin's works offer strong criticism and perspective emphasizing the social pressures and inequalities that women are exposed to, and her perspective on women's rights overlaps with liberal feminism. Keywords: Qiu Jin, liberal feminism, Chinese women, gender equality.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara/Türkiye. E-Posta: aylin.yilmaz@hvbv.edu.tr / Asst. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Letters, Department of Eastern Languages and Literatures, Department of Chinese Language and Literature, Ankara/Türkiye. E-Mail: aylin.yilmaz@hvbv.edu.tr

Giriş

Feminizm kadın-erkek ilişkilerinde güç dengesini sağlamayı amaçlayan bir görüş olarak nitelendirilebilir. Ancak geniş bir yelpazaya ve çeşitliliğe sahip bu düşünce akımını basite indirgemek yahut kategorize etmeye çalışmak son derece zor bir iştir. Buna rağmen gelişme süreci içinde: liberal, Marksist, postkolonyal, radikal, postmodern, üçüncü dalga gibi daha nice sınıflandırmalara tabi tutulmuştur.

Bu politik hareketin ilk dalgası içinde kökleri bulunan liberal feminizm, klasik yapısını Mary Wollstonecraft'ın "*A Vindication of the Rights of Woman* (1792)", John Stuart Mill'in "*The Subjection of Women* (1869)" ve on dokuzuncu yüzyıl kadın oy hakkı hareketinden almıştır. Temel tezlerinden biri, kadınların boyunduruk altına alınmasının, kadınların sözde kamusal dünyaya girmesini ve/veya bu alanda başarı sağlamalarını engelleyen bir dizi "geleneksel ve yasal kısıtlamalardan" kaynaklandığıdır (Tong, 2017, s. 11). Liberal feminizm özünde kadınların sivil, politik ve yasal anlamda erkekler ile aynı haklara kavuşmasını ve kadınların eğitim almalarını savunan bir yaklaşımdır (Altınbaş, 2006, s. 21-22). Avrupa'da düşüncenin kökenleri 18. yüzyıl sonlarına dayansa da bu isimle anılmaya başlanması, 20. Yüzyılın ortalarına denk gelmektedir. Kadın-erkek eşitliğine vurgu yapan liberal feminizm, buradan dayanak alarak bireylerin özgürce hareket eden failer olduğunu iddia etmektedir. Bu anlamda, kavram temelde kadın erkek fark etmeksizin, herkesin doğal bazı haklara sahip olduğunu savunmaktadır ki geleneksel yönetime yaklaşan feminist teori dallarından biri olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Donovan, 2009, s. 28).

Liberal feminizm, 1950'lere kadar süren feminist faaliyetin "birinci dalgası" sırasında ortaya çıkmış; birinci dalgayla beraber kadınların oy hakkına odaklanırken; ikinci dalgada toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlar için fırsat eşitliği üzerinde yoğunlaşmış; üçüncü dalgada ise odak noktası eşitlikçi kaygılara ve sonuç eşitliğine kaymıştır (Tong, 2017, s. 17). İlk dalgadan da önce Wollstonecraft, kadınların erkekler ile aynı eğitimi alması gerektiğini savunmuş olsa da erkeklerin var olan hak ve özgürlüklerinin ne derece doğru ve yeterli olduklarını sorgulamamıştır. Ancak, yaklaşık yüz yıl sonra Harriet Taylor ve John Stuart Mill liberal feminizmin en önemli tartışmalarını ortaya atmışlardır; kadın-erkek fark etmeksizin bireylerin hayat içinde kendi seçimleri yönünde karar vermelerinin önünün açılması gerektiğini, başkalarının hak ve özgürlük alanlarına girmedikleri sürece bu seçme hürriyetinin, özgürlüğü en üst düzeye taşıyacağını savunmuşlardır (Tong, 2017, s. 18-20).

Kadınların eğitim hakkı, oy hakkı, bireysel seçme özgürlüğü, özgürlüklerin sınırları gibi konular Batıda 19.yy'da tartışılırken Çin topraklarına ancak 20. yüzyılın ilk yıllarında tam olarak gelebilmiştir. Devrim taraftarlarının da yükselişte olduğu, eğitilmiş elit kesimin gerçek anlamda dış dünyaya açıldığı bu dönemde, Batılı toplumsal düşünceler tartışılmaya başlanmış; Çin toplumunun binlerce yıldır kanayan bir yarası olan kadın hakları da aynı dönemde masaya yatırılmıştır. Bu bağlamda, Çin modernleşme döneminin en önemli ve ilklere imza atan liberal feminist yaklaşımçılarından biri olarak ise Qiu Jin (秋瑾) gösterilebilir.

1875 yılında Çin'in Shaoxing'in, Zhejiang vilayetinde doğan Qiu Jin (Yan, 2006, s. 33), 1894 yılında evlenerek Pekin'e gitmiş; 1904 yılında eşi ile ayrıldıktan sonra eğitim almak için Japonya'ya doğru yola çıkmıştır. İki seneye yakın Japonya'da devrim ve feminizm üzerine toplantılar düzenleyen çeşitli gruplara katılmış; konuşmalar yaparak devrim için taraftar toplamıştır. 1906 yılında ise tekrar Çin'e dönmüş, bir kadın dergisi kurmuş ve Datong xuetang (

大通学堂) isimli kızlar okulunda çalışmaya başlamıştır. Dönemde idealist devrimci ve öğrencilerine gerilla savaşı taktikleri öğreten okullar bulunmaktadır ki Datong xuetaang da kızları eğitmenin yanı sıra onları doğrudan askeri eylem için donatmayı da amaçlayan okullar arasında bulunmaktadır. Edwards ve Zhou (2011) Datong xuetaang'ın eğitim sistemi için şunları belirtmiştir: “Eğitimlerinin yanı sıra askeri tatbikatlar yapıyor, öldürme ve bombalama eğitimlerinden geçiyorlardı. Bu eğitim müfredatının sonuçları Qing hanedanlığının son yılında kız öğrencilerin Devrim'e aktif olarak katılmasıyla ortaya çıktı. Savaşa katılan "Ölmeye Cesaretin Olsun" (Gansidui) tugayları öncelikle bu tarz öğrenciler arasından çıkmıştır.” (s. 490) Qiu'nun bu tugayların kurulumunda da dolaylı yoldan etkisi olduğu söylenebilir. "Ölmeye Cesaretin Olsun" tugayı Qiu'nun iki kız öğrencisi Yin Ruizhi ve Yin Weijun tarafından kurulmuş bu anlamda mirasını devam ettirmiştir. Aynı iki öğrencisi daha sonra tam teşekküllü bir ordu olarak düşünülebilecek Kadın Kurtarma Ordusu (Nüzi guangfu jun)'nu kurmuş ve Zhejiang cephesinde patlayıcı maddeler konusunda başarılı olmalarıyla ün yapmıştır (Edwards & Zhou, 2011, s. 493).

1907 yılına gelindiğinde Qiu Jin için sonun göstergesi bazı olaylar vuku bulmuştur. Yakın arkadaşı ve aynı zamanda devrim taraftarı olan, 1906 sonrası Anjing Polis Kuvvetleri'nin başına getirilen Xu Xilin (徐锡麟, 1873-1907), Mançu soylusu Anhui Eyaleti Valisi'ni öldürme ve diğer bazı Mançu'lara suikast girişiminde bulunmak amacıyla hazırlık yapma suçlamaları ile idam edilmiştir. Qiu Jin de aynı yıl, çalıştığı kızlar okulunda, Mançu karşıtı askeri bir isyandan haberdar olduğu ve hatta içinde yer aldığı suçlaması ile tutuklanmıştır (Ying, 2009, s. 236).

Hakkındaki suçlamaları kabul etmese de kaleminden çıkan eserler kanıt olarak gösterilerek, Qiu Jin de doğum yeri olan Shanyin kasabasında halka açık bir biçimde idam edilmiştir (Porath, 2016, s. 272). Qiu'nun, arkadaşı Xu Xilin'in idamından haberdar olmasına ve askerlerin kendisini de tutuklamak için geldiklerini bilmesine rağmen kızlar okulundan ayrılmamış olması, pek çok araştırmacı tarafından idealleri için kendini feda etmeye gönüllü olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Hershatter, 2019, s. 80; Hong & Mangan, 2001, s. 27, 47; Harrison, 1998; Kucharski, 2016; Ying, 2011, s. 121-122).

Eserlerinde hem dönem sorunlarını hem de dönem kadınlarının yaşam koşullarını anlatan ve kadın-erkek eşitliğine vurgu yapan Qiu Jin, dönemin popüler uygulaması “*ayak bağlama*”ya¹ karşıdır. Erkek kıyafetleri giyer, çeşitli silahları kullanmakta da başarılıdır. Yaşadığı dönemin kadınlara biçtiği rollere düpedüz karşı çıkan Qiu Jin, “*dövüş sanatlarına ve biniciliğe*” de düşkündür (Idema & Grant, 2020, s. 768). Eserleri ve yaşam tarzı idamı sonrası ideolojilerinin yayılmasına yardımcı olmuş; ölümden kaçmak yerine, bir kadın olarak yapılan işkencelere direnişi ve ölüme dik duruşu dönem aydınları için ilham kaynağı haline gelmiştir. Qing Hanedanı (1644-1911) son döneminin ilk feminizm savunucusu ve en önemli devrimci isimlerinden sayılan Qiu Jin (Kucharski, 2016, s. 94), kaleme aldığı şiir ve yazılarında hem dönem kadınlarının yaşadıkları haksızlıklara isyan etmiş hem de kendi izlediği yolu, şiirleri ve yazıları vasıtası ile toplumla

¹ Ayak bağlama, Çin'de erkeklerin küçük ayaklı kadınları çekici bulduğu fikrinden ortaya çıkmış; kadınların erkekler tarafından belirlenmiş güzellik kalıplarına uymak adına, kendilerini sakat bırakmayı bile göze alabileceklerini ispatlamış köklü bir gelenektir (Fan, 1997, s. 45-46). Küçük yaşta, genellikle 4 yaş civarında, ayakları bağlanmaya başlayan kız çocuklarının büyüdüklerinde ayak kemiklerinin tüm yapısı bozulmuştur ve günlük hayatta aktif rol alamazlar. Ev dışında aktivitelere katılım sağlayamayan bu kadınlar, bir süs eşyasından farksızdır. Qing Hanedanı'nın son döneminde yüksek zümre kadınlarının gündelik yaşamlarının bir parçası olan ayak bağlama, iyi bir evlilik yapmanın ön şartı olarak düşünülmektedir. Bu anlamda üst zümre içinde ayak bağlama geleneğine dair bir mahalle baskısı olduğu görülmektedir.

paylaşma yolunu seçmiştir. Eserleri, Çin klasik üslup kadın yazın eserlerinin bitişini yansıtan Qiu, “kadınlara özgü” stil ve konularla başladığı yazın hayatına daha sonraları klasik ve geleneksel duvarları yıkmaya çalışarak devam etmiştir. Bu anlamda Qiu Jin’in yaşamı ve eserleri, dönem çalkantılarından ayrı düşünülmemeli; toplumsal tarihsel bağlamı içinde değerlendirilmelidir.

Bu çalışmanın amacı, Çin tarihinin önemli isimlerinden biri olan Qiu Jin’in: hayatı, ideolojisi ve eserleri üzerinden dönemin toplumsal tarihsel bağlamı içinde kadınların nerede durduğuna bakmak; eserleri içinde dönem kadınlarının ve kendisinin yaşamına dair notaları tespit etmek; kadın hakları adına savunduğu fikirleri ayıklamaktır. Doküman analizi yönteminin kullanılacağı çalışmada, Qing Hanedanı’nın son dönemlerinde kadınların toplum içindeki yerine dair bir portre çizmek ve Qiu Jin’in liberal feminist düşünceye yakınlığı sorgulanmak istenmektedir.

Dönem Koşulları ve Qiu Jin’in Hayatı

Memur bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Qiu Jin, küçük yaşlardan itibaren öğrenmeye meraklıdır. Belagat konusunda iyi olmasının yanı sıra, tartışma ve konuşmalara açık bir yapıya sahiptir. Onun çocukluk yıllarında modernleşme çabasında olan Qing Hanedanı, aynı zamanda emperyalist güçlerin ülkede gittikçe söz sahibi olma çabalarına da gem vurmaya çalışmaktadır. Kaybedilen I. ve II. Afyon Savaşları ve I. Çin-Japon Savaşı toplumsal huzuru alt üst etmiştir. Aynı dönemlerde ülke halk ayaklanmaları ile de sarsılmaktadır. Qiu Jin’in yetişme çağlarında hanedan, sosyal reformlardan kaçınmakta; Konfüçyüsçü ve ataerkil düzeni devam ettirmeye çalışmaktadır. Hanedanın modernleşme çabalarını yetersiz bulan aydınlar arasında sesler yükselirken eski ve yeni nesiller içinde Kang Youwei (康有为, 1858-1927) ve Liang Qichao (梁启超, 1873-1929) gibi çok sayıda reform ve devrim taraftarı ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkedeki kaotik ortama rağmen, ailesi alt tabaka seçkinler sınıfına dâhil olan Qiu Jin’in iyi bir eğitimden geçtiği söylenebilir. Dönemde, para ve statünün simgesi haline gelen ve çocuk yaşlardan itibaren pek çok soylu ve zengin kadında ayakların küçük görünmesi için uygulanan “ayak bağlama”, Qiu Jin’e de yapılmıştır ki sonraki yıllarda bu dayatmaya şiddetli karşı çıkışı ile de tanınmaktadır (Kucharski, 2016, s. 94-96).

1895’te babası ile beraber Çin’in yeniliklere en açık yerlerinden biri olan Hunan Vilayetine yerleşen Qiu, 1896 yılında henüz 21 yaşındayken güçlü ve maddi durumu iyi bir tüccar aileye gelin gitmiştir. Eşiyle beraber Pekin’e yerleşerek iki çocuk doğurmasına (Giles, 1913, s. 212) rağmen, eşiyle dünyaya bakışlarının farklı olduğu iddia edilebilir. Ailesinde akşamları ezberden şiir okuma ve yazmaya alışkın olan Qiu için (Ying, 2009, s. 256), ortak zevk ve ideallere sahip olmamanın evliliğini sıkıntıya soktuğu, reform ve feminizm hareketlerine bu dönemde yakınlaştığı ve bu yönelimin eşiyle tartışmalara neden olduğu da ifade edilebilir. Tartışmaların en önemli sebeplerinden biri, evliliğindeki mutsuzluğuna ve kadınların Çin toplumundaki yerine daha doğrusu “yersizliklerine” dair şiirlerinde ortaya koyduğu net bir biçimde hissedilen eleştirilerdir.

Pekin’e geldikten sonra eşiyle aralarının iyiden iyiye açıldığı görülmektedir. Qiu Jin Batılı erkek kıyafetleri giyerek ev dışındaki toplantılara katılmakta; eşi ise bir cariyeye satın almayı planlamaktadır. Qiu, evliliğinin yarattığı baskıdan ve kadın olmaktan iyice bunalmıştır (Idema & Grant, 2020, s. 776). Bu noktada, evliliğinin sekizinci yılında, Pekin’e eşi ve çocukları ile beraber taşındıktan hemen sonra kaleme aldığı “*Dolu Nehrin Kızılığı* (满江红, 1903)” isimli şiirinde: “*Yakın zamanda başkente geldim... Sekiz yıldır Zhejiang’ın rayihası burnumda tütüyor. Katlanmam zor, ısrarla beni güzel ve narin ev hanımlarından biri yapmaya çalıştılar, onurum*

kırıldı!” (Qiu, 1979, s. 101),² mısraları ile Zhejiang’daki özgür günlerine olan özlemini ve dönem kadınlarına dayatılan kalıpların kendisine dayatılmasından duyduğu rahatsızlığı anlatmıştır. Atalarının memleketine duyduğu bu özlem, aynı zamanda Shaoxing’in edebi geleneklerine, kültürel değerlerine, baba mirasına ve annesine olan bir özlemdir ki uzakta olduğu tüm süreç boyunca bu özlemi eserlerinde hissettirmiş; annesi içinse öldükten sonra “evsiz kaldım” demiştir (Ying, 2020, s. 110). Qiu, “*Dolu Nehrin Kızılığı*” şiirine: “*Erkek sınıfına dâhil olmasa da bedenim, onlarla yarışır, en az onlarınki kadar cesur yüreğim.*” (Qiu, 1979, s. 101)³ diyerek devam etmiş, erkekler ile eşit ve hatta onlardan bile cesur olabileceğini de dile getirmiştir. İç benliğinin cesur bir kahramana ait olduğundan dem vuran Qiu’nun, bu anlamda kadınlara dayatılan kısıtlamalardan rahatsız olduğu gözlemlenmektedir. Şiirini mutsuzluğunu aktardığı, “*Bu kendini bilmez kızıl toz toprağın [ölümlüler dünyasında] arasında, kendime bir can dostu nasıl bulabilirim? Gözyaşlarımdan sıırılsıklam oldu turkuaz kıyafetim!*” (Qiu, 1979, s. 101)⁴ mısralarıyla noktalarken kendini yalnız hissedişinin yarattığı acıyı da kâğıda aktarmıştır.

Şiirin yazıldığı dönemde, Çin toplumunda kadınların baba ve eşlerinin izin verdiği ölçüde haklara sahip olduğu düşünüldüğünde, bu mısraların toplumdaki eşitsizliğe başkaldırdığı ifade edilebilir. Başkaldırısını şiirleri ile sınırlandırmayan Qiu Jin, ayakları bağlandıktan yaklaşık 20 yıl sonra, 1904’te, Pekin’de bu bağları açıp kösele erkek ayakkabıları ve erkek kıyafetleri giyerek etkinliklere katılmaya başlamıştır.

Qiu Jin, dört nesildir memuriyet sınavlarında başarılı olan ve bilfiil hanedanda memurluk yapmış bir ailede doğmuş; ilk başta aile okulunda annesi ve sonrasında tutulan özel öğretmenler tarafından yetiştirilmiştir (Ying, 2020, s. 109; Idema & Grant, 2020, s. 768). Küçük yaşlardan itibaren şiir yazmaya teşvik edilmiş bir kadın olsa da ayaklarının altı yaşında bağlanmasından kaçamamıştır. Ancak, Qiu’nun genç kızlık yıllarında erkekler gibi ata bindiği, dövüş sanatları ile uğraştığı bilinmektedir (Ying, 2020, s. 113). Spor yapmakta bu kadar aktif oluşu ayaklarının çok da sıkı bağlanmamış olduğunu, ona nispeten hareket özgürlüğü tanıyan bir biçimde bağlandıklarını göstermektedir.

1903’te Ay Festivali (中秋节)’nde bir opera izlemeye gitmeden ayak bağlarını açan Qiu Jin, eve döndüğünde eşi ona vurunca bir otelde konaklamayı tercih eder (Ying, 2020, s. 113). Bu kırılma noktasından sonra evliliğe ve dayatmalara karşı isyanı büyümüş, ayaklarını da bir daha bağlamamıştır. Şiirlerine nakşettiği ve evlilik hayatının mutsuzluğunun nedeni olarak da gördüğü kocasını, abisine yazdığı bir mektupta şu cümlelerle anlatmıştır: “o güvenilmez, ahlaksız, çapkın ve kumarbaz yalancı ve dolandırıcı, kendi çıkarı için başkalarına zarar veren ve akrabalarımızı taciz eden, para kokan kibirli ve saldırgan, işe yaramaz bir zamparadır” (Idema & Grant, 2020, s. 777). Bu anlamda feminizme yönelmesini hızlandıran bir unsurun da eşine karşı hissettiği bu hoşnutsuzluk ve aile dinamiği içindeki eşit olmayan koşullara isyanı olduğu düşünülebilir. Toplumsal hayatta kadına biçilen rolleri baştan beri kabullenmek istemeyen Qiu, kaybetmekten korktuğu ve sığınabileceğini düşündüğü bir aile hayatına da sahip olmadığı için geçmişi ile bağlarını kesip atmaya çekinmemiştir.

² “小住京华 ... 八年风味徒思浙。苦将依，强派作蛾眉，殊未屑！” (Qiu, 1979, s. 101).

³ “身不得，男儿列，心却比，男儿烈。” (Qiu, 1979, s. 101).

⁴ “莽红尘何处觅知音？青衫湿！” (Qiu, 1979, s. 101).

Eserlerine bakıldığında, Japonya'ya gitmeden önce şiirleri genel olarak dönemin çoğu kadın yazarlarının elinden çıkan eserler gibi, klasik Çince ile yazılan “kadın odası (boudoir) şiirleri” türüne girmektedir; ancak Qiu, yazdıklarıyla, bu şiir türünün Çin toplumunda kabul edilen sosyal kalıplarını bile zorlamıştır. Kadınların uyması gerektiği düşünülen toplumsal kuralları bir kenara bıraktığını “*Birbirimizi Görmenin Getirdiği Neşe* (相见欢)” başlıklı şiirine başlarken, “*Bir kitap okumak için, nakış iğnemi bir kenara attım...*” dizeleriyle anlatmıştır (Qiu, 1979, s. 104). Giriş cümlesinde kadınsı meşguliyetlerden ziyade erkeklere atfedilen “okuma”ya önem verdiğini belirtmiş; bu anlamda kaleme aldığı şiiri alışlageldik “boudoir şiirleri”nden de farklılaştırmıştır. “*Yu Xuanji'nin Sıraladığı Guang, Wei ve Pou İsimli Üç Kadının Kaftiyesini Bir Şekilde Kullanarak* (偶有所感用鱼玄机步光威裴三女子韵)” başlıklı şiirinde ise Çinli erkek entelektüellerin yazın eserlerinde sıklıkla rastlanan, ancak kadınların kaleme almasının uygun düşmediği düşünülen, “içki içme” ve “çakırkeyif olma” vurguları göze çarpmaktadır. Aynı şiirde, yeniden “nakış işini bırakmak” ve “kitap almak için saç süslerini satmak” gibi mısralar ile kadınsı meşguliyet ve zevklerden uzaklaşıldığının altı çizilmiş; “can dostu” ve yalnızlık temaları kullanılmış; ülkenin durumuna dair karamsar bakış açısı net biçimde yansıtılmıştır:

Müziğin tınısına olan sevgim için nakış işini sık sık kenara bıraktım, Kitap almak için saç süslerimi çıkarıp sattım. (...) Arkadaş edinmeye çalışmaktan yorulduğum, Yaşam yolunun keskin acısına aşınayım uzun zamandır, Yeşil köpüklü yeni mayalanmış pirinç içkisiyle faydasız düşünceleri bir kenara bırakıp, Taze açan çiçeklerin altında çakırkeyif uzanıyorum. (...) Karşılaşmadıkça aynı tınıdan biriyle, ne faydası var iç çekmenin? Rastlaşabilmek için bir can dostu ile razıyım ölmeye bile. Hüznle dolu bakıyorum sisli suların ardındaki memleketime. Kırmızı tokmaklar susun “Jiang’nan Hatırası”nı sakın söylemeyin. (Qiu, 1979, s. 73)⁵

Aslında Pekin’e gelişinin Qiu Jin’in hayatında bir dönüm noktası olduğu bile söylenebilir. Qiu, Pekin’de olduğu süre içinde reform taraftarı Liang Qichao ve Kang Youwei gibi önemli isimlerin yazılarını okumuştur. Yaptığı okumalar ve Pekin’de tanıştığı Japon hanımefendilerden Japonya’da hız kazanmış olan kadın hakları hareketi hakkında bilgi alan Qiu’nun şiirlerinde ise taşınmasından sonra yeni fikirlerin etkisi görülmeye başlanmıştır (Idema & Grant, 2020, s. 773, 777). Yiğitlik ve hırs gibi erkeğe atfedilen özelliklerden de bahsetmeye başladığı görülmektedir:

*Başımın ağrısı ne şaraptan, ne de ayrılık sıkıntısından:
Bir hüznün zindanı yükseldi yüreğimde.
Anlatamam bu duyguyu kimseye,
Hırsım erkeğe yaraşır,
Yaşamımsa kısıtlı,
Zihnim yiğitlikle dolu da olsa nafile! (Idema & Grant, 2020, s. 777)*

1904 yılında, Çin’de boşanma kanunen mümkün değildir. Ancak Qiu, kocasıyla yaşadığı bir tartışma sonrası eşinden ayrılmaya karar vererek yaşamını değiştirmeye çalışmıştır. Bu noktada, annesinin desteğiyle evliliğini ve çocuklarını geride bırakarak önce doğuya Tianjin’e ve ardından aynı sene Japonya’ya doğru yola çıkmıştır (Giles, 1913, s. 212-213; Hershat, 2019, s. 78). Çin-Japonya arasında birden fazla yolculuk yapan Qiu, yolculuklarından biri sırasında yazdığı “*Sarı*

⁵ “爱翻声谱常抛绣，为买图书每脱簪。(...) 交游薄俗情都倦，世路辛酸味久谙。绿螳拼将花下醉，(...) 不逢同调嗟何益？得遇知音死亦甘。怅望故乡隔烟水，红牙休唱忆江南。” (Qiu, 1979, s. 73).

Denizde Teknede Japon Bir Yolcunun Ricası ve Japon-Rus Savaşı Haritasını Görmem Üzerine (黄海舟中日人索句并见日俄战争地图(1904-5?)) isimli şiirinde, düşüncelerinin ülkenin kurtarılması fikrine yoğunlaşmaya başladığını ispatlar gibidir. Bu uğurda kan dökülmesine ve hatta canını vermeye razı olduğunu anlatmıştır. Bu, Qiu'nun kendini vatan için feda etme arzusunun da ilk kayıtlarıdır:

Binlerce kilometrelik alanda savrulup duruyorum, Doğu Çin Denizi'nde bir başıma, yüreğimde baharın şimşekleri. Nasıl bakmaya katlanırım haritanın değişen renklerine, nehir ve dağların griye çalınmış haline! Puslu pirinç şarabı kâfi gelmez hüzne boğulmuş ülke için akan yaşlara, bu keşmekeşten kurtulmak bağlıdır birlik olmamıza. Feda etmek gerekse de yüzbinlerin kanını, Gök ve Yer'in gücüyle kurtarmalıyız [vatani]. (Qiu, 1979, s. 79)⁶

1840, I. Afyon Savaşının İngiltere'ye kaybedilmesi ile başlayan ve sonrasında diğer Batılı emperyalist güçlerin de müdahil olduğu, Çin topraklarını yarı-sömürge durumuna düşüren savaşlar, ayaklanmalar ve kapitülasyon benzeri eşitliksiz anlaşmalar, Çin devrim hareketinin can bulmasına neden olmuştur. 1900'lere gelindiğinde Batılı güçlerin yanı sıra modernleşmede başarı sağlayan Japonya da Çin topraklarında hak iddia etmeye başlamıştır. Bunun en temel sebebi, 1894-95 I. Çin-Japon Savaşı'nın (甲午战争) Çin için mağlubiyetle sonuçlanmasıdır ki bu durum Çin modernleşme hareketlerinde bir dönüm noktası olarak gösterilebilir. Japonya'nın galibiyeti sonrası Çin'i, tıpkı emperyalist güçler gibi baskıya almış olması aydınlar arasında sancı yaratmıştır. Ancak buna rağmen, Japonların reform çabalarında başarılı olduklarının idrak edilmesini de sağlamıştır. Çin için modernleşmede başarılı olma umudu taşıyan aydın kesim ve öğrenciler akın akın Japonya'ya gitmeye de bu dönemde başlamıştır. 1906 yılına gelindiğinde Elman (2004, s. 323)'a göre, Japonya'da eğitim alan Çinli sayısı neredeyse 12.000 civarındadır ve 1937'ye kadar toplam sayı 34.000'i bulmuştur. Japonya'ya giden kesim arasında, kadın sayısı ise oldukça azdır. Hatta, 1906'da Japonya'da eğitim alan Çinli kadın sayısının yalnızca 100 civarı olduğu tahmin edilmektedir (Hershatter, 2019, s. 78). İşte bu az sayıdaki Çinli kadın arasında kendine yer bulan Qiu Jin, ideolojik anlamda kendini Japonya'da olgunlaştırmıştır denilebilir.

Reform ve devrim taraftarlarının yetiştiği bir buluşma noktası olarak da düşünülebilecek olan Japonya'da gruplaşan Çinli öğrenciler, çıkardıkları gazete ve dergilerde ve katıldıkları konuşma kulüplerinde propaganda yapmaya başlamış; ülkelerine döndükten sonra ise 1911 Xinhai Devrimi'nin itici gücü olmuşlardır. Modern Çin araştırmacıları için Qiu Jin de 1911 devriminin önemli isimlerinden ve baş aktörlerinden biri olarak görülmektedir (Yan, 2006, s. 34). Diğer Çinli öğrenciler gibi o da Japonya'ya varır varmaz okula kaydolmuş; öğrenci konuşma kulüplerine dâhil olmuş, devrim ve feminizm üzerine konuşmalar yapmaya başlamış; on arkadaşı ile beraber Mançuları devirmeyi amaçlayan gizli bir grup kurmuştur (Giles, 1913, s. 213). Çinli entelektüeller, devrim ve reform taraftarları ile politik tartışmalar yapan ve Çin ulusunun kaderinin Çinli kadınlarınkinden ayrılmaz olduğunu savunan Qiu'nun (Hershatter, 2019, s. 78), özellikle Japonya'ya vardktan sonra ideolojik anlamda daha keskin bir duruşa sahip olduğu ve en önemli yazı ve şiirlerini bu noktadan sonra kaleme aldığı görülmektedir.

6

“万里乘风去复来，只身东海挟春雷。忍看图画移颜色，肯使江山付劫灰！浊酒不销忧国泪，救时应仗出群才。拼将十万头颅血，须把乾坤力挽回。” (Qiu, 1979, s. 79).

Qiu Jin'in Eserlerinde: Çinli Kadınlar, Sorunları ve Feminizm

1904'te Japonya'da kaleme aldığı ve “Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum (敬告中国二万万女同胞)”⁷ başlığını taşıyan yazısı, aynı yıl Tokyo'da faaliyete geçmiş ve ilk yurt dışı Çinli öğrenci gazetelerinden biri sayılabilecek Baihua (白话)'nın ikinci sayısında yayımlanmıştır. Qiu Jin bu makalesinde, Qing Hanedanı son döneminde kadın erkek eşitsizliğini vurgulamış, erkek-kadın eşitsizliğine isyan eden gerçekte liberal feminist yazın ürünlerinden birini ortaya çıkarmıştır (Qiu, 1979, s. 4-7). Makale, feodal sistem içindeki erkek üstünlüğüne, kadınları ezmesine ve sömürmesine karşı bir söylev olarak düşünülebilir ki Çinli kadınların dönem içerisindeki hayatlarına, ayak bağlama âdetine, evliliklerine, eşleri ile ilişkilerine, toplumdaki batıl bazı inançlara, yas adetlerine ve Çin toplumunda Konfüçyüs'ten gelen kadın ve erkeğin statülerindeki farklara da ışık tutmaktadır. Qiu makalenin ilk paragrafında Çin toplum yapısındaki adaletsizliği şu şekilde anlatmaktadır:

Ah! Dünyadaki en büyük adaletsizlik bizimle, iki yüz milyon kadınla ilgili. Doğduktan sonra şanslıysak, iyi bir babaya sahibizdir. Ancak eğer babamız düşüncesiz ve mantıksız biriyse 'bahtsızlık, bir tane işe yaramaz daha [geldi]' diyecektir. Ellerinden gelse bizi kaldırıp fırlatarak öldürecekler. Soğuk ve boş bakarlar, daha birkaç yaşındayken, doğruyanlışı olduğuna bakmaksızın, Gök'ün bahsettiği kar beyazı yumuşacık iki ayağımızı alıp sıkıca beyaz sargılarla bağlarlar. Uyurken bile, bir nebze olsun bağları gevşetmemize izin vermezler. Zamanla, ayaklarımızdaki et çürür, kemiklerimiz kırılır. Bütün amaç, akrabaların, arkadaşların ve komşuların 'şu ailenin genç hanımefendisi küçücük ayaklara sahip' demelerini sağlamaktır. (Qiu, 1979, s. 4-5)

Yazısına, Çin toplumunda kız çocukların doğumundan sonra babalarının onlara bakış açısını anlatarak başlayan Qiu, kızların “işe yaramaz” olarak görüldüklerini, ne kadar ileri görüşlü ve iyi olsalar da babaların kız çocukların başka bir aileye gelin gittikten sonra aileye faydasız olduklarını düşündüklerini ve bunu onlara hissettirdiklerini ifade etmiştir. Kız çocuklarına karşı bu bakış Çin topraklarında döneme özgü bir durum değildir (Mungello, 2008, s. 4). Çin'de kız çocuklarını yok saymanın daha da ötesinde binlerce yıllık tarih içinde yeni doğmuş kız bebeklerin öldürülmesi ya da terk edilmesi de ne yazık ki sık rastlanılan bir durumdur.⁸ Hatta M.Ö. 11-7. yüzyıllar arasında kaleme alınmış halk şiir ve şarkılarından oluşan ve Konfüçyüs tarafından derlendiği düşünülen “Şiirler Klasığı (Shijing, 诗经) II. 4. (189)”nde kız ve erkek çocukları arasındaki statü ayrımının keskin çizgileri, şu dizelerle belirtilmiştir:

Oğlan doğduğu vakit, yatakta uyutulacak, kaftanlar giydirilecek, yeşim taşı oyuncaklarla oynayacak. Ağlaması güre olacak, kırmızı giysiler giyecek, ailenin hükümdarı olacak. Kız doğduğu vakit, yerde uyutulacak, çaputa sarılacak, kiremitlerle oynayacak. Söz hakkı

⁷ Türkçeye daha önce çevrilmemiş olan bu makalenin tüm metni aşağıda bölüm bölüm çevrilecek olup kaynak olarak 1979 basımı Qiu Jin Koleksiyonu秋瑾全集 (4. Basım) kullanılmıştır. Uzunluğu sebebiyle Çincesinin çalışmanın sonuna resim olarak eklenmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür (Bkz. Resim 1, Resim 2, Resim 3).

⁸ Han Hanedanı döneminde kız çocuklarının terk edilmesi hakkında daha geniş bilgi için bkz. Kinney, A. B. (1993). Infant abandonment in early China. *Early China*, 18, 107-138.; Ming ve sonrasında kız çocuklarının terk edilmesi ve boğularak öldürülmeleri hakkında daha geniş bilgi için bkz. Mungello, D. E. (2008). *Drowning girls in China: Female infanticide in China since 1650*. Rowman & Littlefield Publishers.; King, Michelle T.(2014). *Between Birth and Death: Female Infanticide in Nineteenth Century China*. Stanford University Press.

olmayacak, yalnızca yeme-içme işlerinden ve ailelerine dert yaratmamaktan sorumlu olacak. (Qi Fu Zhi Shen-Si Qian, s. 8-9)⁹

Bu anlamda Çin toplum yapısında Konfüçyüs zamanından beri yersiz yurtsuz ve hatta yaşamaya dahi layık bulunmadıkları söylenebilecek kız çocuklarının Qing Hanedanı'nda da değersiz görülmeye devam edildikleri Qiu Jin'in "Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum" yazısı içinde belirttiklerinden netlikle anlaşılmaktadır. Yazısında ayak bağlama geleneğine de giren Qiu, dönemin üst zümre kadınlarından "küçük ayaklı" olmalarının beklendiğini ve hatta bu konuda bir çevre baskısına maruz kaldıklarını; bu sebepten kız çocuklarının ayaklarının işkence yapar biçimde bağlandığını ifade etmiştir. Yazının devamında evliliklerin çöpçatanlar tarafından görücü usulü yapıldıklarını, temel kriterin erkeğin karakterinden ziyade nüfuz ve zenginliği olduğunu da anlatır:

Daha da korkunç olan, bir damat seçme zamanı geldiğinde iki ahlaksız çöpçatanın söylediklerine bel bağlamak zorunda kalmaktır. Yalnızca müstakbel damadın ailesinin para ve gücü olup olmadığı önemlidir. Ailenin ahlaklı olup olmadığı, damadın fitratının iyi olup olmadığı ya da yüksek-düşük tahsilli olup olmadığından bihaber, anlaşılmaya varılır. Aile evinin kapısından çıkma zamanı geldiğinde, kırmızı ve yeşil çiçeklerle süslenmiş bir tahtirevan kullanılır. İçinden havanın bile çıkamadığı [tahtirevanın] içine otursunuz. Oraya vardığınızda, eğer damat şöyle böyleyse ya da daha iyisi sorun çıkarmayacak biriyse, bu önceki yaşamda edinilmiş bir nimet; damat kötü biriyse, bu 'önceki yaşamda işlenmiş kötülüklerin cezası' veya 'kötü şans' olarak tabir edilir. Bir ya da iki kez yakınırsınız ya da arada eşimize öğüt vermeye çalışırsanız ve bunlar onun gururunu incitirse, bize lanetler okunur ve dayak yeriz. Bunu duyan diğer insanlar kadının erdemli ya da nazik olmadığını, bir eş olmanın gerekliliklerini bilmediğini söyleyeceklerdir! Okuyucular dinleyin, bu, haksızlığa uğramaya rağmen şikâyetlerinizi dile getirecek hiçbir yer bulamama durumu değil midir? (Qiu, 1979, s. 5)

Aileler için önemli olanın güç, para ve prestij olduğuna değinen Qiu'nun aslında kendi evliliğini de yargıladığı düşünülebilecek bölümde, "ahlak, fitrat ve tahsil" sorgulaması yapılmadan kadınların bir eşya gibi bir evden diğerine nakledildikleri vurgulanmıştır. Yaşam döngüsünde Budizm'den gelen "geçmiş yaşam" kavramının da evliliklerin iyi ya da kötü oluşuyla ilişkilendirildiğini ifade ederken dönem içindeki bazı inanışlar hakkında da bilgi verdiği görülmektedir. Kadına karşı toplumsal yargıları da eleştiren bir üslupla kaleme aldığı yazıda, "Şiirler Klasığı" içinde de belirtildiği gibi, kadınların söz hakkı olmadığına, "öğüt" vermeye cüret ettikleri zaman "şiddet" gördüklerine ve toplum tarafından "iyi eş" tanımlamasından çıkarıldıklarını anlatmıştır. Sonraki paragrafında dönem içindeki yas adetlerinden bahseden Qiu, kadınlar ve erkekler arasındaki uçurumu daha da netliğe kavuşturmuştur:

Haksızlık olan başka bir şey daha var: Kocasını öldüğünde, dul eşi üç yıl yas kıyafeti giymelidir ve bu dönemde yeniden evlenmesi mümkün değildir. Bir [erkeğin] eşi öldüğünde ise, kocanın saç kuyruğunda sadece birkaç mavi ip takması yeterlidir ve eğer bunun çekici görünmediğini düşünürse bunları takmak zorunda bile değildir. [Karisının] ölümünün üzerinden üç gün bile geçmeden genelevleri ziyarete gidebilir; yedi gün bile geçmeden

⁹ “乃生男子，載寢之床。載衣之裳，載弄之璋。其泣嗶嗶，朱芾斯皇，室家君王。乃生女子，載寢之地。載衣之裼，載弄之瓦。无非无仪，唯酒食是议，无父母诒罹。” (Qi Fu Zhi Shen-Si Qian 祈父之什·斯干, s. 8-9).

çoktan yeni bir eş kapıdan girmiştir. Gök bize can verdiğinde, kadın ve erkek arasında ayrım yoktu. Size sormama izin verin, eğer Gök'ün altında [yani yeryüzünde] kadınlar olmasaydı, insanlar nasıl doğacaktı? Bu kadar haksızlık neden? Erkekler her gün: 'Bizim yüreğimiz adil, bu sebeple başkalarına ılımlı davranırız' diye söylüyorlar. O halde neden kadınlara hala Afrika'nın siyahi köleleri gibi davranıyorlar? Bu noktaya kadar bahsedilen zor koşullar gerçekten de adaletsiz ve eşitlikten uzak değil midir? (Qiu, 1979, s. 5)

Kadınlara biçilen haksız konumu bu noktada daha hırsla savunmaya başladığı fark edilen Qiu'nun, Çin kadınlarını siyahi kölelerle kıyaslarken modern dönemin kadın hakları savunucuları için vazgeçilmez bir vurguyu yaptığı görülmektedir. O, "adalet ve eşitlik" istemektedir. Sonraki paragrafta kadınlara biçilmiş "adi, yeteneksiz, kendi başına beceriksiz, işe yaramaz" yaftalarını saçma bulduğunu, bu yaftaların ise kadınların kabullenişlerinden doğduğunu ve artık uyanma zamanlarının geldiğini ifade etmiştir:

Bayanlar-baylar, dünyevi işlerde başkalarına bel bağlamanın akıllıca olmadığını biliyor olmalısınız; mamafih kendimize yetmeliyiz. Baştan beri, yozlaşmış âlimler, 'erkekler kadınlardan üstündür', 'yeteneği olmayan kadın erdemlidir' ve 'kadının yuları kocasındadır' gibi saçma sapan sözler söylediler. Eğer biz kadınlar olarak gerçekten azimliyssek, onlara karşı çıkmak için yoldaşlarımızı çağırmalıyız. Chen Shubao, kadınların ayak bağlama geleneğini başlattı. Bu durum eğer bize utanç veriyorsa, acilen [bu geleneği] ağır bir biçimde eleştirmeliyiz. Aksi takdirde, ayaklarımızı onlar bağladı diyebilir miyiz? Bizim bundan kaçınmamızın imkânı yok, değil mi? Erkekler bizim bilgili olmamızdan, eğitim almamızdan ve onların üstüne çıkmamızdan korktukları için okula gitmemize izin vermiyorlar. Neden biz onların isteklerine uyuyor ve onlarla tartışmaktan kaçıyoruz? Kendi sorumluluklarını görmezden gelip her şeyi erkeklerin eline bırakan kadınlardır. Huzurla çevrelenmiş, mutlu biçimde aylak aylak dolaşıyoruz. Biz kadınlar işe yaramaz olduğumuzu söylüyoruz, ama aslında kendi kendimizi işe yaramaz hale getiriyoruz. İşlerimizi idare edemeyeceğimizi, yalnızca anın tadını çıkarmamız gerektiğini söylüyor ve bizi köleleştiriyorlar, ama buna rağmen biz hala umursamıyoruz. Çalışmadan, destekleriyle yaşadığımızın farkındayız ve bunun ne kadar daha süreceğini bilmemekten korkuyoruz. Bu yüzden erkeklerin küçücük ayaklardan hoşlandıklarını duyunca, son sürat ayaklarımızı bağlıyoruz. Ancak o zaman erkekler tarafından hoş karşılanıyor ve geçim kapısı bulmuş oluyoruz. O yüzden, bu bizim kendi seçiminiz olduğu için, okuma ve yazma öğrenmemiz yasaklandığında nasıl sesimizi çıkaralım? Okuyucular, söylediklerim üzerine düşünün. Yeryüzünde refah ve mutluluk hiç size altın tepside sunulur mu? Doğal olarak imparator, eğitilmiş, görmüş geçirmiş ve çalışkan erkekleri güç ve prestije kavuşturuyor; bizler ise onların köleleri oluyoruz. Onların kölesi olduktan sonra, nasıl olur da ezilmeyebiliriz? Kendimiz ettik, kendimiz bulduk; başkalarını nasıl suçlayabiliriz? Bunlardan bahsederken bile üzüntü duyuyorum. Bayanlar ve baylar, ayrıntılara girmeye lüzum yok, bildiğimiz şeyler bunlar. (Qiu, 1979, s. 5-6)

Eğitim almanın önemini ve kadınların seslerinin yükselmesinin gerekliliğini de vurgulamış; kadın hak ve özgürlüklerinin sorgulanmasını istemiş; eşitliğin yanı sıra ezilen dönem kadınları için adalet de talep etmiş ve en büyük kötülüğü kadınların, hayat içerisinde iz bırakmadan yürümeyi kabullenerek, kendi kendilerine yaptıklarını ifade etmiştir. Kölelere benzettiği kadınların başkaldırma zamanının geldiğini düşünen Qiu, eğitim almanın ve kendi ayakları üzerinde

durmanın gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Bu anlamda, Qiu Jin'in toplumsal cinsiyet eşitsizliğine vurgu yaptığı; kadınların eğitim alarak politik yaşamda kendine yer edinmesi, güç ve prestije kavuşması, erkeklere köle olmayı kabullenmekten vazgeçmesi gerektiğine inandığı görülmektedir. Qiu Jin, yazısını geleceğe dair umutları ile bitirmiştir:

Ancak bundan sonra umuyorum ki bizim kız kardeşlerimiz sanki ölmüş ve yeniden beden bulmuş gibi geçmişi bir kenara atıp yeni bir sayfa açacaklar; gelecekte ellerinden gelenin en iyisini yapmak için çabalayacaklar. Yaşını almışlara gelirse, 'yaş geçmiş, iş bitmiş' diye düşünmemek lazım. İyi bir kocası olanların okullar açmaları gereklidir, onları engellemeyelim. İyi oğullarımızı yurt dışına eğitime gönderelim, onları engellemeyelim. Orta-yaşlı evli kadınlar, kocalarınızın ayaklarına bağ olmayın, heveslerini kırırsanız kendilerini kanıtlayıp isim yapamazlar; oğullarınız var ise onları okula gönderin, kızlarınız var ise onları da aynı şekilde okula gönderin ve bir daha asla ayaklarını bağlamalarını istemeyin. Çocukluk çağındaki kızların, eğer girmeyi başarırlarsa, okula gitmeleri daha iyidir. Okula giremeyenler evde kitap okumalı, yazmayı öğrenmelidir. Maddi durumu iyi devlet memurlarının eşleri, kocalarını, okul ve fabrika açmak gibi halkın faydasına olan işlere girişmeleri için teşvik etmelidir. Maddi imkânı olmayan kadınlar ise kocalarının yüklerini azaltmalı, işlerinde onlara yardım etmeli, tembel tembel bir asalak gibi yaşamamalıdır. İşte bunlar benim umut ettiğim şeylerdir. Bayanlar-baylar, Ülkenin yok olmakta olduğunu ve erkeklerin kendilerini bile koruyamayacağını biliyoruz, o halde neden hala onlara bel bağlamak istiyoruz? Kendimizi bir an evvel toparlamazsak, ülkenin yok olma vakti geldiğinde artık çok geç kalınmış olacak. Bayanlar, baylar! Bayanlar, Baylar! Bahsettiğim fikirler üzerine düşünmeye devam etmelisiniz! (Ana kaynak 1904, 'Baihua Gazetesi', 2. sayı) (Qiu, 1979, s. 6)

Bu noktada Qing Hanedanı son yıllarında kadınların: boyun eğen, sessiz ve eşlerini memnun edebilmek adına sakat kalmaya razı gelmiş süs eşyaları olarak düşünüldükleri yargısına varılabilir. Eşleri öldüğünde üç yıl yas tutması beklenen kadınlar, bu süreçte evlenememektedir. Bu nokta, eğitimsiz ve eşleri dışında hayat amaçları olmayan kadınların, dul kaldıkları zaman, yaşam döngüsü içinde yitip gittiklerini de vurgulamaktadır. Varoluşları erkeklere bağlı olarak algılanan kadınların durumlarına, kadın-erkek eşitsizliğine hayat tarzı ve kaleme aldıkları ile isyan ettiği görülen Qiu Jin, 20. yüzyılda Çin'in en önemli kadın hakları savunucularından ve devrimcilerinden biri olarak yükselmiştir.

Kadın-erkek fark etmeksizin eğitime yaptığı vurgu ise dönemin aydınları arasında sıkça tartışılan “ülkeyi yok olmaktan bilimle ve/veya eğitimle kurtarma”¹⁰ fikirleri içinden “eğitimle kurtarmaya” yöneldiğini göstermektedir. Aralık 1905'te Japonya'da Denizcilik Okulu'nda öğrenim gören arkadaşı Wang Shize (1886-1962)'ya yazdığı kısa mektupta, Boksör Ayaklanması (1899-1901, 义和团起义)¹¹ yaşananlardan ve sonrasında işgalci güçler ile imzalanan anlaşma koşullarından duyduğu utançtan bahsetmiş ve:

¹⁰ “科学救国、教育救国”

¹¹ Batılı güçlerin Çin topraklarında 19.yy'daki politik ve ekonomik tahakkümüne karşı Çinliler tarafından başlatılan bir ayaklanmadır. Geniş bilgi için bkz. Silbey, D. J. (2012). The Boxer Rebellion and the Great Game in China: A History. Hill and Wang; Batılı güçlerin isyana bakışı için bkz. Ouellet, E. (2009). Multinational counterinsurgency: the Western intervention in the Boxer Rebellion 1900–1901. *Small Wars and Insurgencies*, 20(3-4), 507-527.

Boksör Ayaklanmasından bu yana, hayatımı [yüzleşeceğim tehlikeleri] bir an bile düşünmeden yaşamak üzerine kurdum, yani başarı sağlayamadan ölsem bile pişmanlık duymayacağım.

Ve topraklarımızı geri kazanmak bir günde başarılacak bir iş değildir; bu uğurda ölmüş olan erkekler ve bizzat Tang Caichang'dan sonra, Chenjin, Shi Jianru, Wu Yue gibi genç beyefendilerin sayısı az değildir. Ancak böyle isim yapmış kadınlar nerededir? Bu, biz kadınların dünyasının utancıdır. (Qiu, 1979, s. 46)¹²

ifadeleri ile idealleri uğruna hayatlarını kaybetmiş bu erkeklerin yolundan gitme arzusunda olduğunu aktarmıştır. Ona göre, ülkenin kurtulması için pek çok kişinin kendini feda etmesi gerekmektedir ki kendisi de bunların arasında olmalıdır. Bu anlamda, her ne kadar gelişim ve devrim savunuculuğu yapsa da aslında Qiu Jin'in geleneksel Çin düşünce yapısından kurtulamadığı, kökeni “ölmeden izini bırakmak (立功)” ve isminin unutulmamasını sağlamak çabası olan “kendini feda etme” fikrine odaklandığı söylenebilir. Yakın arkadaşı Xu Zihua, Pekin'de rastlaştığı Qiu Jin'in: “İnsanlar hayatlarında zorluklara göğüs gererek başkalarına örnek teşkil edebilecekken nasıl olup da anlamsız işlerle uğraşarak hayatlarını harcayabiliyorlar?” (Guo, 1990, s. 15) diye sorduğunu ifade etmiştir.

1907'nin ocak ayında Qiu Jin tarafından Şangay'da, kadınların özgürleşmesi için çağrıda bulunmak amacıyla, şair bir kadın arkadaşıyla beraber “Çin Kadın Haberleri (中国女报)” isimli bir gazete çıkarmaya başlar. Henüz iki sayı çıkarmışken hanedan tarafından kapatılan gazetede, kolay anlaşılır makalelerle kadınların özgürleşmesi savunulmuştur; Qiu, kadınları her türlü baskıyı yıkmak ile ekonomik ve kişisel bağımsızlıklarını kazanmak için çabalamaya çağırmıştır (Fincher, 2023, s. 123).

İdamına yakın, 1907 yılında kaleme aldığı “Kadın Hakları İçin Cesaret Verici Bir Şarkı (勉女权歌)” başlıklı şarkısında: “Biz kadınlar özgürlüğü severiz, o halde haydi kadehlerimizi özgürlük için cesaret vermeye kaldıralım! Erkek-kadın eşitliği Doğa'mıza yazılmış, başkalarının gerisinde olmaya nasıl katlanalım? Çabalayarak da olsa özgür olmamızı umuyorum, geçmişten gelen utancımızın kirini temizleyip atalım.” sözleri ile kadın erkek eşitliğini yeniden vurgulamış; “...Eskinin gelenekleri ne de utanç verici, kadınlar inek ve öküzden farksız. Medeniyetin yeni şafağında yalnız da olsak başı çekeceğiz.” sözleriyle medeniyet çabasında kadınların artık bir mal gibi görülmemeleri gerektiğinden bahsetmiştir. Ardından kadınların eğitilmeleri gerektiği ve artık köle yapılmayacakları günleri umutla beklediğini ifade eden yazar: “Omuzlarımıza yüklenen bu sorumluluğu, ulusumuzun saygıdeğer kadınları olarak taşıyacak, ondan kaçmayacağız.” sözleriyle şarkısını bitirmiştir (Qiu, 1979, s. 117).¹³ Bu eseriyle, hayatının son döneminde Qiu Jin'in Çin kadının toplumdaki statüsünün değişimi adına umut beslediği, onların kahramanlar

¹²

“吾自庚子以来，已置吾生命于不顾，即不获成功而死，亦吾所不悔也。且光复之事，不可以一日缓。而男子之死于谋光复者，则自唐才常以后，若沈荇、史坚如、吴樾诸君子，不乏其人，而女子则无闻焉，亦吾女界之羞也。” (Qiu, 1979, s. 46).

¹³

“吾辈爱自由，勉励自由一杯酒。男女平权天赋就，岂甘居牛后？愿奋然自拔，一洗从前羞耻垢。...旧习最堪羞，女子竟同牛马偶。曙光新放文明侯，独去占头筹。愿奴隶根除，智识学历练就。责任上肩头，国民女杰期无负。” (Qiu, 1979, s. 117).

arasına isimlerini yazdırmaları ve davalarından asla vazgeçmemeleri gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Vatanseverlik ve görev sorumluluğuna sahip bir kadın nesli hayal ettiği aşıkardır.

Son kaleme aldığı lirik şiirlerden biri olan “*Keklik Gök* (鸚鵡天)” içerisinde: “*Vatan elden gidiyor, kendimi iç çekmekten alıkoyamıyorum. Yoldaşlarımı aramaya, deniz aşırı diyarlara gittim. Kurtarmak gerekli parçalanmış topraklarını ülkemin [altın kâse zarar görürse, her seferinde onarmak gerekli]. Ülke aşkı için, çekinmem canımı feda etmeye!*” (Qiu, 1979, s. 112)¹⁴ dizeleriyle kendini feda etme fikrini bir kez daha irdelemiştir.

Aynı yıl kendisine yapılan suçlamalar sonrası tutuklanarak işkence gören Qiu Jin, suçunu kabul ettiği bir ifadeyi imzalamaya zorlanmıştır. İmza yerine isminin başında bulunan “*Sonbahar* (Qiu; 秋)” imini yazmış; ancak devamını da yazması için zorlamalar devam etmiştir (Idema & Grant, 2004, s. 34). Bunun üzerine Qiu Jin, ifadeye imza yerine “*Sonbahar rüzgârları, sonbahar yağmurları, hüznüyle insanı endişeye boğuyor...*”¹⁵ sözlerini karalamıştır.

Son derece hızlı bir biçimde idam edilen Qiu, yakın çevresi ve aydın kesim arasında da aynı hızla “vatanı uğruna canını feda eden bir şehit” olarak görülmeye başlanmıştır. 1911 devriminde Qiu Jin’in hikâyesi itici bir güç olarak kullanılmış, ölümü tarihe geçmiştir. Çin toplumunda kadının yerini sorgulayarak geleneksel normlara başkaldırmış olan yazarın “ölmeden izini bırakma” olgusuna uygun bir yaşam sürdüğü, yazılarında savunduğu kadınların kahraman olmaları, kendilerini ülke için feda etmekten kaçınmamaları fikirlerini bilfiil hayatına aktardığı söylenebilir.

Sonuç

Qiu Jin’in kaleme aldıkları üzerinden, Qing Hanedanı’nın son döneminde Çinli kadınların toplum içindeki yerleri incelenmiş; yazarın kendi memnuniyetsizlikleri üzerinden feminist görüşü ele alınmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda, Qiu Jin’in: ayak bağlama geleneği, evlilik sürecinde ve yas adetlerinde kadın gibi önemli toplumsal konulara atfen kaleme aldıkları, dönem kadınlarının ataerkil toplumda, bireysellikten uzak birer obje olarak görüldükleri gerçeğini göz önüne sermiştir. Yazarın toplumdaki cinsiyet eşitsizliğini vurguladığı, Çin’de erkek egemen geleneksel normların kadınları nasıl sınırladığını açıkça ifade ettiği, kadınların eğitim alma haklarını savunduğu, özgürleşmeleri ve toplumsal değişimde aktif rol almaları için çabaladığı, cesur çağrılar yaptığı ve liberal feminizmin temel unsurlarının çoğuyla örtüştüğü tespit edilmiştir.

Eserlerinde üstüne basmadığı yegâne konunun kadınların çalışma alanları olduğu görülmüştür. Her ne kadar, siyasi anlamda kadınların da devrimi desteklemesi ve içinde yer alması gerektiğini savunmuş olsa da erkek egemen çalışma hayatında almaları gereken rollere pek değinmediği görülmüştür. Ancak buna rağmen, Qiu Jin’in vurguladığı noktaların genel perspektifte liberal feministlerin savundukları düşünceler ile kesiştiği, kendisinin kadınların özgürleşmesi, toplumsal dönüşümde etkin rol almaları ve toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadeleyi savunduğu tespit edilmiştir. Ancak kadın hakları konusunda hızlı bir değişimin mümkün olmayacağını da kabullendiği saptanmıştır. Bu kabullenişe en güzel örnek “*Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum*” isimli yazısında, toplum içindeki farklı yaş

¹⁴ “祖国沉沦，感不禁，闲来海外，觅知音。金瓯已缺总须补，为国牺牲敢惜身！” (Qiu, 1979, s. 112).

¹⁵ “秋風秋雨愁煞人...”; Tao Zongliang陶宗亮(1763-1855)’ın “Sonbahar Akşamı Yüreğimi Öldürüyor秋暮遣怀” isimli şiirinden bir dizedir (Bkz. https://so.gushiwen.cn/shiwen_2f88b09692bc.aspx).

gruplarına mensup kadınların kendi hakları ve Çin toplumun bekası için neler yapabileceklerini sıralaması olarak gösterilebilir.

Qiu Jin'in hayatı ve eserleri, tüm toplumun ve özellikle kadınların eşitlik ve adalet için mücadele etmesi gerektiğine yaptığı vurguyla, önemli bir çağrı niteliğindedir. 1911 devriminden önce bir fedakârlık, özgürleşme ve direniş hikayesi olarak Çinli kadınlar arasında yayılan hikayesi ve onun yetiştirdiği öğrenciler arasında sivrilen Yin Ruizhi ve Yin Weijun gibi isimlerin devrim için yaptıkları, namının ve eserlerinin sonraki nesillerce de yaşamasını ve yaşatılmasını sağlamıştır. Onun eserleri aynı zamanda Çin toplumunda umutlu bir gelecek inşa etmeye yapılan bir davet olarak da düşünülebilir.

Extended Abstract

Qiu Jin (1875-1907), a prominent figure in Chinese history, stands as a symbol of feminist resistance and revolutionary fervor during the late Qing Dynasty. Born in Shaoxing, Zhejiang Province, Qiu Jin's life and writings have been pivotal in understanding the social context of the 19th and 20th centuries and the struggles of Chinese women. For this purpose, through document analysis, utilizing primary sources such as the "*Qiu Jin Collection* (秋瑾集, 1979)" and secondary research from databases like CNKI and Google Scholar, this study, highlights and delves into Qiu Jin's biography, her ideological stance, and the thematic elements of her works and by this way aims to examine her proximity to liberal feminism.

Qiu Jin's early life was marked by traditional gender roles and societal expectations prevalent in late Qing China. However, her journey took a transformative turn when she married and subsequently divorced, which enabled her to further her education and activism. In 1904, she traveled to Japan, where she engaged in revolutionary circles and became a vocal advocate for women's rights and anti-Manchu sentiments. Upon returning to China in 1906, she started to work at a school for girls and contributed actively to revolutionary activities, emphasizing education as a tool for societal change.

Qiu Jin's writings, notably her essay "*An Address to Two Hundred Million Fellow Countrywomen*" published in the early 20th century, underscored her feminist beliefs and critique of patriarchal norms. In line with this study's aims, her essay was decided to be fully translated first time into Turkish and some parts of her other important works have also been translated and used to discern Qiu Jin's proximity to liberal feminism.

The study highlights Qiu Jin's emphasis on the oppression faced by women in patriarchal society and her advocacy for women's rights, particularly in education. It was found that she vehemently opposed practices such as foot binding and advocated for women's education and emancipation. Her works not only criticized the subjugation of women but also called for their active participation in political and social spheres, aligning closely with liberal feminist principles that advocate for equal rights and opportunities for women.

Central to Qiu Jin's writings was her critique of Confucian patriarchy and traditional gender roles that confined women to domesticity and subservience. She challenged these norms by embracing masculine attire and martial arts, symbolizing her defiance against societal expectations. Her essays and poetry portrayed the struggles and aspirations of Chinese women, highlighting their plight within a feudal system that perpetuated gender inequality.

Qiu Jin's advocacy for women's rights, education, and participation in public life aligns her closely with liberal feminist ideals. Similar to figures like Mary Wollstonecraft and John Stuart Mill in the Western feminist tradition, Qiu Jin argued for equal rights and opportunities for women within the framework of her Chinese context. Her emphasis on individual freedom, educational equality, and women's agency resonates with liberal feminist discourse, albeit adapted to the specific socio-cultural milieu of late Qing China.

Her legacy extends beyond her martyrdom in 1907, when she was executed for her involvement in anti-Manchu activities. Her courage and vision inspired subsequent generations of Chinese women to challenge gender norms and advocate for social change. The establishment of schools and the participation of women in revolutionary movements owed much to Qiu Jin's martyrdom, making her a revered figure in Chinese feminist history and the 1911 revolution.

In conclusion, it can be said that while her works largely align with liberal feminist principles, there is a notable absence of discussion on women's roles in the workforce. Despite advocating for women's involvement in societal change and the necessity of female participation in revolution, she appears to overlook the specific challenges within male-dominated work environments. Nevertheless, her writings underscore the importance of women's emancipation and active engagement in societal transformation, resonating with core tenets of liberal feminism. She emerges as a pivotal figure in both Chinese and global feminist history, bridging the gap between traditional Chinese values and modern feminist ideals. Her life and writings continue to resonate as a testament to resilience, defiance, and the ongoing struggle for gender equality. By examining Qiu Jin through the lens of liberal feminism, insight could be gained about her progressive views and enduring influence on the feminist movement in China and beyond. Her legacy underscores the universal quest for justice and equality, advocating her as a timeless symbol of feminist resistance against oppression.

Kaynakça

- Altınbaş, D. (2006). Feminist tartışmalarda liberal feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (9), 21-52.
- Donovan, J. (2009). *Feminist teori: Amerikan feminizminin entelektüel gelenekleri*. (A. Bora, Çev.). İletişim Yayınları.
- Edwards, L., & Zhou, L. (2011). Gender and the “virtue of violence”: Creating a new vision of political engagement through the 1911 revolution. *Frontiers of History in China*, (6), 485-504. DOI: 10.1007/s11462-011-0138-8
- Elman, B. A. (2004). Naval warfare and the refraction of China's self-strengthening reforms into scientific and technological failure, 1865-1895. *Modern Asian Studies*, 38 (2), 283-326. DOI: 10.1017/s0026749x04001088
- Fan, H. (1997). *Footbinding, feminism, and freedom: The liberation of women's bodies in modern China*. Frank Cass.
- Fincher, L. H. (2023). *Leftover women: The resurgence of gender inequality in China*. Bloomsbury Publishing.

- Giles, L. (1913). The life of Ch'iu Chin. *T'oung Pao*, 14 (2), 211-226. DOI: 10.2307/4526334
- Guo, Y. (1990). *Xu Zihua nesir ve nazım koleksiyonu (Xúzhìhuá shī wénjī)*. Zhonghua Shuju.
- Harrison, H. (1998). Martyrs and militarism in early Republican China. *Twentieth-Century China*, 23 (2), 41-70. DOI: 10.1179/tcc.1998.23.2.41
- Hershatter, G. (2019). *Women and China's revolutions*. Rowman and Littlefield.
- Hong, F. & Mangan, J. A. (2001). A martyr for modernity: Qui Jin - feminist, warrior and revolutionary. *The International Journal of the History of Sport*, 18 (1), 27-54. DOI: 10.1080/714001489
- Idema, W. L. & Grant, B. (2004). The beheaded feminist: Qiu Jin. In *The Red Brush* (pp. 765-808). Harvard University Press. DOI: 10.1163/9781684173945_022
- Idema, W. L. & Grant, B. (2020). *The red brush: Writing women of imperial China*. Brill.
- Kucharski, J. (2016). Qiu Jin: An exemplar of Chinese feminism, revolution, and nationalism at the end of the Qing Dynasty. *New Views on Gender*, 17, 94-109.
- Mungello, D. E. (2008). *Drowning girls in China: Female infanticide in China since 1650*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Porath, J. (2016). *Rejected princesses: Tales of history's boldest heroines, hellions, and heretics*. Dey Street Press.
- Qi Fu'nun on yılı-Si Gan (Qi Fu zhi shen-Si Gan). (tarih yok). Shijing içinde (s. 1-9). Erişim adresi: <https://ctext.org/book-of-poetry/decade-of-qi-fu>
- Qiu, J. (1979). *Qiu Jin koleksiyonu (Qiu Jin ji; 4. basım)*. Shànghǎi gǔjī chūbǎn shè.
- Yan, H. (2006). *Chinese women writers and the feminist imagination, 1905-1948*. Routledge.
- Ying, H. (2009). "How can a daughter glorify the family name?" filiality and women's rights in the late Qing. *Nan nü*, 11(2), 234-269. DOI: 10.1163/138768009x12586661923027
- Ying, H. (2011). Gender and modern martyrology. In J. Judge & Y. Hu (Eds.), *Beyond exemplar tales: Women's biography in Chinese history* (Cilt 1, s. 121-136). University of California Press.
- Ying, H. (2020). *Burying autumn: Poetry, friendship, and loss*. Harvard University Press.

Ethical Statement/Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0

Ekler:

秋瑾集

四

他呢？中等的人，做做生意，亦沒有看報的思想。那些下等的人，更不消說了，一萬裏頭，能有幾個認得字呢？既然不認得字，拿了報還不知是橫看是豎看呢；況且他們亦不曉得報中的好處。就是有認得幾個字的人，報中議論亦解不透，何苦月月花錢去買報看呢？所以開化人的知識，非演說不可；並且演說有種種利益。第一樣好處是隨便什麼地方，都可隨時演說。第二樣好處：不要錢，聽的人必多。第三樣好處：人人都能聽得懂，雖是不識字的婦女、小孩子，都可聽的。第四樣好處：祇須三寸不爛的舌頭，又不要興師動衆，捐什麼錢。第五樣好處：天下的事情，都可以曉得。西洋各國，演說亦為一種學問，豈非因演說一事，世界上大有關係麼？如今我國在日本的留學生，曉得演說的要緊，所以立了一個演說練習會；又把演說的話刻了出來，把大家看了，可以曉得些世界上的世情、學界上的學說。唉！列位不要把這個演說會看輕了，喚醒國民開化知識，就可以算得這個演說會開端的了。

○此文最初發表於《白話》雜誌第一期（一九〇四年九月），錯字較多，現據《神州女報》第一期（一九〇七年十二月）所載錄印。三處所缺《申報》字樣，據《白話》補入。

敬告中國二萬萬女同胞 ①

唉！世界上最不平的事，就是我們二萬萬女同胞了。從小生下來，遇着好老子，還說得過；遇着脾氣雜冒、不講情理的，滿嘴連說：『晦氣，又是一箇沒用的。』恨不得拿起來摔死。總抱着『將來是別人

Resim 1: "Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum 敬告中国二万万女同胞" (Qiu, 1979, s. 4)

家的人』這句話，冷一眼、白一眼的看待；沒到幾歲，也不問好歹，就把一雙雪白粉嫩的天足脚，用白布纏着，連睡覺的時候，也不許放鬆一點，到了後來肉也爛盡了，骨也折斷了，不過討親戚、朋友、鄰居們一聲『某人家姑娘脚小』罷了。這還不說，到了擇親的時光，只憑着兩個不要臉媒人的話，只要男家有钱有勢，不問身家清白，男人的性情好壞、學問高低，就不知不覺應了。到了過門的時候，用一頂紅紅綠綠的花轎，坐在裏面，連氣也不能出。到了那邊，要是遇着男人雖不怎麼樣，卻還安分，這就算前生有福今生受了。遇着不好的，總不是說『前生作了孽』，就是說『運氣不好』。要是說一二句抱怨的話，或是勸了男人幾句，反了腔，就打罵俱下；別人聽見還要說：『不賢惠，不曉得婦道呢！』諸位聽聽，這不是有冤沒處訴麼？還有一樁不公的事：男子死了，女子就要帶三年孝，不許二嫁。女子死了，男人只帶幾根藍辮線，有嫌難看的，連帶也不帶；人死還沒三天，就出去偷雞摸狗；七還未盡，新娘子早已進門了。上天生人，男女原沒有分別。試問天下沒有女人，就生出這些人來麼？爲甚麼這樣不公道呢？那些男子，天天說『心是公的，待人是要和平的』，又爲甚麼把女子當作非洲的□□一樣看待，不公平，直到這步田地呢？

諸位，你要知道天下事靠人是不行的，總要求己爲是。當初那些腐儒說甚麼『男尊女卑』、『女子無才便是德』、『夫爲妻綱』這些胡說，我們女子要是有志氣的，就應當號召同志與他反對。陳後主興了這纏足的例子，我們要是羞恥的，就應當與師問罪；即不然，難道他纏着我的腿？我不會不纏的麼？

雜文

五

Resim 2: "Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum 敬告中国二万万女同胞" (Qiu, 1979, s. 5)

秋 瑾 集

六

男子怕我們有知識、有學問、爬上他們的頭，不准我們求學，我們難道不會和他分辯，就應了麼？這總是我們女子自己放棄責任，樣樣事體一見男子做了，自己就樂得偷懶，圖安樂。男子說我沒用，我就沒用；說我不行，只要保着眼前舒服，就作奴隸也不問了。自己又看看無功受祿，恐怕行不長久，一聽見男子喜歡脚小，就急急忙忙把他纏了，使男人看見喜歡，庶可以藉此吃白飯。至於不叫我們讀書、習字，這更是求之不得的，有甚麼不贊成呢？諸位想想，天下有享現成福的麼？自然是有學問、有見識、出力作事的男人得了權利，我們作他的奴隸了。既作了他的奴隸，怎麼不壓制呢？自作自受，又怎麼怨得人呢？這些事情，提起來，我也覺得難過。諸位想想總是箇中人，亦不必用我細說。

但是從此以後，我還望我們姐妹們，把從前事情，一概擱開，把以後事情，盡力作去，譬如從前死了，現在又轉世爲人了。老的呢，不要說『老而無用』，遇見丈夫好的要開學堂，不要阻他；兒子好的，要出洋留學，不要阻他。中年作媳婦的，總不要拖着丈夫的腿，使他氣短志頹，功不成、名不就；生了兒子，就要送他進學堂，女兒也是如此，千萬不要替他纏足。幼年姑娘的呢，若能够進學堂更好；就不進學堂，在家裏也要常看書、習字。有錢作官的呢，就要勸丈夫開學堂、興工廠，作那些與百姓有益的事情。無錢的呢，就要幫着丈夫苦作，不要偷懶吃閒飯。這就是我的望頭了。諸位曉得國是要亡的了，男人自己也不保，我們還想靠他麼？我們自己要不振作，到國亡的時候，那就遲了。諸位！諸位！須不可以打斷我的念頭纔好呢！

Resim 3: "Çinli İki Yüz Milyon Kız Kardeşime Saygıyla Sesleniyorum 敬告中国二万万女同胞" (Qiu, 1979, s. 6)